

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ЗАПОРІЗЬКИЙ ОБЛАСНИЙ
ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»
ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Науково-методичною радою

КЗ «Запорізький обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти» ЗОР

Протокол № 1 від 22.01.2026 року

В с. голови науково-методичної ради

Людмила ЧЕРНІКОВА

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації

для вчителів початкової, базової та профільної освіти з досвідом педагогічної діяльності (не менше п'яти років), які здійснюватимуть супровід та підтримку педагогічних працівників, зокрема новопризначених, для набуття (вдосконалення) ними фахової майстерності та провадження педагогічної діяльності

НАСТАВНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ:

ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

Запоріжжя, 2026 рік

Розробники:

Варецька Олена Володимирівна, професор кафедри дошкільної та початкової освіти КЗ «ЗОШПО» ЗОР, доктор педагогічних наук, професор;

Бабко Тетяна Миколаївна, доцент кафедри менеджменту, психології та інклюзивної освіти КЗ «ЗОШПО» ЗОР, кандидат педагогічних наук, доцент

Напрямок підвищення кваліфікації: набуття (вдосконалення) компетентностей зі здійснення наставницької діяльності

Розроблено на основі типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо набуття (вдосконалення) компетентностей із здійснення наставницької діяльності, затверджено наказом МОН України від 02.05.2023 № 516).

Термін дії програми: 22.01.2026-31.12.208 (*програма оновлена*).

Рецензенти:

Нікулочкіна Олена Василівна, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти КЗ «ЗОШПО» ЗОР, кандидат педагогічних наук, доцент;

Хаустова Олена Валеріївна, доцент кафедри суспільно-гуманітарної освіти та педагогіки виховання КЗ «ЗОШПО» ЗОР, кандидат педагогічних наук, доцент

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Існуючі проблеми входження в професію молодих та малодосвідчених вчителів, їхні негативні наслідки актуалізують необхідність підтримки педагогічних працівників, запровадження наставництва, зокрема й в умовах педагогічної інтернатури.

Наставництво є одним із шляхів професійного розвитку педагогічних працівників, адже сприяє:

- професійно-педагогічній адаптації до умов педагогічної діяльності (особливо тих, кого призначено вперше на посаду педагогічного працівника);
- встановленню доброзичливих взаємовідносин із усіма учасниками освітнього процесу;
- створенню середовища взаємного духовного збагачення в умовах сприятливого мікроклімату та відчуття соціально-психологічного комфорту;
- набуттю та вдосконаленню професійних компетентностей, педагогічної майстерності;
- формуванню поваги до професії й сумлінного ставлення до трудовій діяльності.

Отже, наявна потреба у підвищенні кваліфікації педагогів, які зможуть здійснювати наставницьку діяльність, що, своєю чергою, сприятиме формуванню інститутів наставництва у закладах освіти, розвитку професійних спільнот наставників в Україні, а головне – зростанню фахової майстерності у провадженні педагогічної діяльності педагогічних працівників, зокрема новопризначених.

Цільова група: педагогічні працівники з досвідом педагогічної діяльності (не менше п'яти років), які здійснюватимуть супровід та підтримку педагогічних працівників, зокрема новопризначених, для набуття (вдосконалення) ними фахової майстерності та провадження педагогічної діяльності.

Обсяг (тривалість) навчання: 15 годин / 0,5 кредиту ЄКТС

Особливості реалізації програми: Програма містить два модулі, зміст яких передбачає формування загальних та професійних компетентностей педагогів стосовно здійснення наставницької діяльності у закладах освіти, зокрема й реалізацію ними основних завдань для впровадження педагогічної інтернатури. Програма ґрунтується на аксіологічному, андрагогічному, особистісно орієнтованому, компетентнісному, діяльнісному, інтегративному підходах та враховує зміст Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (2024).

Програма тренінгу реалізується упродовж семи робочих днів в дистанційному форматі і передбачає теоретичну складову (участь в чотирьох

онлайн вебінарах, опрацювання теоретичних матеріалів до двох тем (презентації, алгоритми тощо), а також перегляд відеозапису, практичну складову (виконання двох залікових завдань), самостійну роботу (відповідь на тестові питання для самоперевірки).

Проведення онлайн-вебінарів заплановано для таких занять:

- настановне заняття та вебінар до модуля 1 у перший навчальний день;
- вебінар до модуля 2 у третій навчальний день;
- рефлексивне заняття в останній навчальний день.

Час проведення вебінарів є гнучким та узгоджується з учасниками тренінгу. На вебінарах обов'язково обговорюються особливості виконання залікових завдань. За необхідності викладачами надаються групові чи індивідуальні уточнюючі консультації.

Усі навчальні матеріали тренінгу (презентації, теоретичні матеріали, покликання на відеозаписи вебінарів тощо) розміщуються на дистанційній навчальній платформі, які учасники тренінгу опрацьовують асинхронно в зручний час.

Залікові завдання виконуватимуться асинхронно поетапно у зручний для учасника тренінгу час. Виконання цих робіт сприятиме закріпленню знань теоретичної частини тренінгу, щільно пов'язане з реаліями професійної діяльності учасників та зорієнтовано на вдосконалення актуального практичного досвіду роботи. Для зручності виконання завдання пропонуватимуться шаблони, алгоритми, зразки, докладні інструкції, які також розміщуються на платформі.

Для проходження тренінгу у дистанційному форматі необхідно мати персональний комп'ютер (ноутбук) з актуальним програмним забезпеченням та стабільний та високошвидкісний доступ до мережі Інтернет з можливістю працювати на дистанційній платформі КЗ «ЗОІППО» ЗОР <https://ele.zp.ua/training> програма відеоконференцій Zoom /Google Meet.

Форма навчання: інституційна (дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації: розвиток загальних і професійних компетентностей педагогічних працівників, що необхідні для здійснення наставницької діяльності у закладах освіти (зокрема й реалізації педагогічної інтернатури).

Основні завдання підвищення кваліфікації:

- ознайомити з теорією та практикою наставництва в Україні й закордонних освітніх системах; нормативно-правовими документами, що визначають мету, завдання наставництва та педагогічної інтернатури в Україні; структурно-змістовими компонентами профілю педагога-наставника;
- сформувати професійні якості й вміння, значущі для наставницької діяльності; здатність і готовність до розроблення програми та звіту педагогічної інтернатури (спільно з інтерном);

- вчити добирати відповідні види, форми, методи для здійснення наставницької діяльності; добирати та застосовувати інструменти для вивчення професійних потреб педагогічних працівників;
- забезпечувати супровід та підтримку в педагогічній діяльності інтерна;
- удосконалити вміння ефективної взаємодії з учасниками освітнього процесу та іншими суб'єктами освітньої діяльності на засадах партнерства і підтримки.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: психологічна (Б1), емоційно-етична (Б2) компетентності, компетентність педагогічного партнерства (Б3), здатність до навчання впродовж життя (Д1), здатність надавати підтримку колегам у їхньому професійному розвитку (Д1.2); здатність до інноваційної діяльності (Д1.2)

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

За результатами навчання слухачі *оволодіють знаннями* щодо:

- ціннісних орієнтирів наставництва в освіті;
- переваг та викликів наставницької діяльності;
- змісту нормативно-правових документів, які визначають мету, завдання наставництва та педагогічної інтернатури в Україні;
- структурно-змістових компонентів профілю педагога-наставника;
- принципів, форм, методів наставництва й етапів наставницької діяльності;
- сутності компетентностей та трудових функцій, що визначені у Професійному стандарті «Вчитель закладу загальної середньої освіти» для планування професійного розвитку інтерна;
- чинників успішної професійної адаптації інтернів та андрагогічних підходів у роботі з педагогічними працівниками.

набудуть (вдосконалять) уміння, навички та способи діяльності стосовно:

- здійснення самооцінювання необхідних компетентностей для ефективного наставництва;
- визначення та застосування продуктивних форм і методів наставництва;
- планування й організації наставницьких зустрічей;
- забезпечення супроводу та підтримки професійного розвитку інтернів для набуття (вдосконалення) ними педагогічної майстерності, самооцінювання професійної діяльності;
- сприяння створенню комфортних умов взаємного духовного збагачення для професійної діяльності педагогічних працівників;
- вибору та застосуванню інструментів для виявлення рівня сформованості загальних і професійних компетентностей, визначення індивідуальних професійних потреб педагогічних працівників;
- розроблення (разом з інтерном) програми і звіту педагогічної інтернатури, наставництва;

- здійснення моніторингу виконання програми педагогічної інтернатури, наставництва;
- налагодження ефективної взаємодії з учасниками освітнього процесу та іншими суб'єктами освітньої діяльності на засадах партнерства і підтримки.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Практична складова тренінгової програми передбачає практичне виконання двох залікових робіт, а саме:

- самодіагностика та самоаналіз здібностей і можливостей до наставницької діяльності (модуль 1);
- розроблення фрагменту програми наставництва/підтримки/супроводу педагогічної інтернатури (модуль 2).

Кожне залікове завдання оцінюється викладачем за 100 бальною шкалою:

100 балів – залікову роботу виконано в повному обсязі;

99-75 балів – залікову роботу виконано повністю, відповіді на завдання містять незначні помилки;

74-60 балів – залікову роботу виконано, але є суттєві помилки в змісті викладеного матеріалу;

49-30 – залікову роботу виконано частково, відповіді на завдання містять суттєві помилки;

29-0 – залікову роботу виконано частково, зміст викладеного матеріалу не відповідає поставленому завданню.

Для отримання документу про підвищення кваліфікації (сертифікату) достатньо набрати мінімум 60 балів за кожне залікове завдання.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат про підвищення кваліфікації.

Вартість: 500 грн. при наповнюваності групи 15 осіб.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено ознайомлення з теоретичною складовою під час трьох онлайн вебінарів, опрацювання теоретичних матеріалів до двох тем (презентації, алгоритми тощо), перегляд відеозаписів, виконання асинхронно завдань практичної складової - двох залікових завдань, двох самостійних робіт та рефлексію.

Особливістю (вид діяльності) програми є інтеракція між тренером і учасниками, між учасниками під час дискусій, мозкового штурму, а також активне навчання, обмін досвідом, фасилітація, розвиток навичок.

Дві самостійні роботи передбачають відповіді на 20 тестових питань (по 10 в кожній) для самоперевірки, як містять 4 питання з однією відповіддю, 8 - з

багатьма відповідями, 5 - на зіставлення понять і 3 - із відновлення послідовності.

Підсумковий захід - рефлексія.

Зміст програми складається з двох модулів, які поєднують чотири взаємопов'язані теми. Учасники виконують дві залікові роботи за наданими шаблонами з опертям на теоретичний матеріал, розміщений на платформі.

Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, - 100. Прохідний бал - 60 - за кожною із виконаних залікових робіт. Учасники, які виконали всі завдання й успішно пройшли навчання, отримують сертифікат про підвищення кваліфікації.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 15 год, з них: 2 год - організаційно-настановне заняття та рефлексія, 3 год лекційні заняття, 8 год - практична складова (виконання двох залікових робіт та 2 год самостійної роботи).

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Разом
МОДУЛЬ 1. Наставництво у професійному розвитку педагогічних працівників					
<i>Організаційні питання.</i>	1	2		1	4
Тема 1.1. Наставництво в освіті: цінність підходу та професійний портрет наставника					
Тема 1.2. Організація процесу наставництва у закладі освіти	1		1	1	3
Разом за модулем	2	2	1	2	7
МОДУЛЬ 2. Наставництво в контексті педагогічної інтернатури					
Тема 2.1. Педагогічна інтернатура: регулятивні вимоги та підтримка професійного становлення інтерна	1	2		1	4
Тема 2.2. Розроблення та реалізація програми педагогічної інтернатури	1		1	1	3
Разом за модулем	2	2	1	2	7
<i>Рефлексія (підсумковий захід)</i>		1			1
Усього	4	5	2	4	15

ЗМІСТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Організаційно-настановне заняття

Зміст

Презентація цільового блоку. Ознайомлення учасників з організаційними засадами змішаного/ дистанційного навчання на тренінгу. Актуалізація очікувань від тренінгу. Прийняття правил дистанційного навчання. Ознайомлення зі структурою тренінгового курсу та особливостями представлення дистанційних матеріалів.

Очікувані програмні результати навчання:

Професійні знання: організаційних засад участі у тренінгу; особливостей проходження тренінгу на дистанційній платформі підвищення кваліфікації педагогічних працівників Запорізької області; можливостей використання матеріалів (навчально-методичних, наукових, інструктивних тощо), розміщених на сторінці тренінгу; умов отримання документу про підвищення кваліфікації.

Професійні вміння: користуватися дистанційною платформою тренінгу; завантажувати залікові роботи до всіх модулів тренінгу; ефективно взаємодіяти з іншими учасниками тренінгу, куратором, тренерами.

Цінності та ставлення: умотивованість до навчання впродовж життя, готовність до змін із застосуванням набутих під час тренінгу професійних компетентностей; усвідомлене прагнення до саморозвитку і самовдосконалення; готовність до виконання професійних завдань і функцій в умовах постійних змін.

МОДУЛЬ 1. Наставництво у професійному розвитку педагогічних працівників

Тема 1.1. Наставництво в освіті: цінність підходу та професійний портрет наставника

Зміст

Сутність поняття «наставництво». Мета і завдання наставництва в освіті. Досвід наставництва європейських країнах та Україні. Диференціація понять «наставництво», «коучинг», «супервізія» тощо. Переваги та виклики впровадження наставництва у закладах освіти та для професійного розвитку педагогічних працівників.

Передумови успішного наставництва. Структурно-змістові складники профілю педагога-наставника: цінності, комунікативні та організаційні навички, емоційна стабільність, вміння підтримувати та мотивувати; обізнаність в інформаційних технологіях, інноваційність; педагогічна майстерність; здатності до співпраці, критичного мислення та рефлексії, самооцінювання й самовдосконалення; відповідальність та професійна етика, дотримання принципу академічної доброчесності та інші.

Характеристика основних ролей педагога-наставника: фасилітатор, консультант, тренер та інші. Самооцінювання педагогічним працівником компетентностей, необхідних для ефективного наставництва.

Тема 1.2. Організація процесу наставництва у закладі освіти

Зміст

Принципи наставництва: добровільність, гуманізм, людиноцентризм, партнерство, відкритість, конфіденційність, об'єктивність, прогностичність.

Види наставництва: формальне та неформальне.

Форми наставництва: індивідуальне, групове, онлайн-наставництво.

Методи наставництва (бесіда, спостереження, SWOT-аналіз, метод кейсів, проблемні та проєктивні методи, рефлексія та інші).

Етапи наставницької діяльності: планування, моніторинг, аналіз, застосування.

Особливості проведення наставницьких зустрічей (консультування, рефлексія та зворотній зв'язок).

Стилі спілкування у наставницькій діяльності. Мовно-комунікативні акценти під час наставництва (недискримінації та повага до відмінностей, етика спілкування та інші).

Завдання для самостійного опрацювання : пропонується 10 запитань тесту для самоперевірки (одне питання з однією відповіддю, 7 - з багатьма відповідями, 2 - на зіставлення понять).

Контрольний захід: інтегративна залікова робота.

Завдання 1. SWOT-аналіз сильних та слабких сторін педагога як педагога-наставника. Заповнення схеми. Міркування з приводу можливостей, які може надати наставництво, та деяких можливих загрози.

Завдання 2. Самоаналізування особистісних якостей, які сприяють або заважають у здійсненні наставницької діяльності. Заповнення схеми. Аналізування отриманої інформації, продумування і фіксування кроків, що допоможуть перетворити особистісні якості, які заважають у здійсненні наставницької діяльності у, ті які сприятимуть їй.

Очікувані результати навчання:

Знання й розуміння: знання сутності, мети та завдання наставництва; розуміння відмінностей між наставництвом, коучингом, супервізією; усвідомлення структурних компонентів профілю педагога-наставника та різноманіття стилів його діяльності; знання структури та логіки наставницького процесу та наставницьких зустрічей;

Уміння: визначати цілі та завдання наставницької взаємодії відповідно до потреб педагогічного працівника; здійснювати самооцінювання власних компетентностей як потенційного наставника; застосовувати різні методи наставницької діяльності (бесіда, спостереження, SWOT-аналіз, кейс-метод,

рефлексивні та проєктивні техніки); організувати та проводити наставницькі зустрічі;

Диспозиції (цінності, ставлення): використання стилю спілкування, який відповідає потребам педагога; сформованість установки на гуманістичне, партнерське та людиноцентричне наставництво; готовність до співпраці, взаємонавчання й рефлексивного аналізу власної професійної діяльності.

МОДУЛЬ 2. Наставництво в контексті педагогічної інтернатури

Тема 2.1. Педагогічна інтернатура: регулятивні вимоги та підтримка професійного становлення інтерна

Зміст

Нормативно-правова база організації педагогічної інтернатури у закладі освіти (Закон України «Про повну загальну середню освіту», Положення про педагогічну інтернатуру). Мета і завдання педагогічної інтернатури. Система впровадження педагогічної інтернатури у вітчизняному освітньому просторі. Вплив автономії закладу освіти та академічної свободи на функціонування педагогічної інтернатури.

Основні документи під час запровадження педагогічної інтернатури: наказ про організацію педагогічної інтернатури, програма педагогічної інтернатури, звіт про виконання програми педагогічної інтернатури.

Роль центрів професійного розвитку педагогічних працівників та ОППО у запровадженні педагогічної інтернатури.

Сутність поняття «професійна адаптація інтернів». Види професійної адаптації. Чинники, що впливають на успішну адаптацію інтернів до педагогічної діяльності. Проблеми адаптації інтернів та шляхи їх вирішення.

Андрагогічні, гуманістичні, особистісно зорієнтовані, синергетичні принципи та підходи у роботі з інтернами. Професійний імідж наставника. Вплив колективу закладу освіти на професійно-педагогічну адаптацію інтернів.

Права та обов'язки педагога-наставника й інтерна.

Тема 2.2. Розроблення та реалізація програми педагогічної інтернатури

Зміст

Діагностування рівня сформованості загальних і професійних компетентностей, визначення індивідуальних професійних потреб інтерна для розроблення програми педагогічної інтернатури (із використанням Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», (2024)

Орієнтовні складники та приклади програми педагогічної інтернатури. Особливості реалізації та моніторинг виконання програми педагогічної інтернатури.

Підготовка звіту про виконання програми педагогічної інтернатури. Орієнтовні складники звіту. Шляхи подальшого професійного розвитку інтерна.

Завдання для самостійного опрацювання : пропонується 10 запитань

тесту для самоперевірки, які містять 3 питання з однією відповіддю, 4 - на зіставлення понять і 3 - із відновлення послідовності.

Контрольний захід: залікова робота, яка передбачає розроблення фрагменту програми педагогічної інтернатури.

Очікувані результати навчання:

Знання й розуміння: знання нормативно-правової бази, що регламентує педагогічну інтернатуру; розуміння мети, завдань, структури та ключових вимог до організації педагогічної інтернатури у закладі освіти; усвідомлення специфіки роботи з педагогічними інтернами та особливостей розроблення й реалізації програми інтернатури.

Уміння: визначати професійні потреби інтерна на основі діагностики компетентностей (відповідно до Професійних стандартів); розробляти індивідуальну програму педагогічної інтернатури та документувати процес наставницької діяльності з інтернами; обирати форму, методи і підходи наставницької взаємодії відповідно до потреб і рівня готовності інтерна; проводити наставницькі зустрічі, консультувати інтернів, здійснювати супровід та рефлексію їх професійного зростання.

Диспозиції (цінності, ставлення): сформованість ціннісного ставлення до наставництва як до спільної відповідальності закладу освіти за професійне становлення молодого вчителя; зорієнтованість на етичне, відповідальне, партнерське та людиноцентричне наставництво колег-інтернів; урахування індивідуального стилю, темпу та потреб розвитку інтернів; прояв готовності підтримувати інтернів у складних професійних ситуаціях; цінування емпатії, толерантності, педагогічного оптимізму, відкритості до взаємонавчання.

Рефлексія

Зміст

Обмін враженнями від тренінгу. Усвідомлення чого навчилися. Проблеми та труднощі під час проходження тренінгу. Особливості: організації навчання; комунікації з викладачами та колегами тощо. Рубрика «Запитання – Відповіді». Формулювання конструктивних пропозицій щодо вдосконалення змістового наповнення тренінгу. Заповнення анкети зворотного зв'язку. Процедура отримання свідоцтва про підвищення кваліфікації.

Очікувані результати навчання

Знання й розуміння

Слухачі знають:

- процедуру, терміни отримання свідоцтва про підвищення кваліфікації;
- ключові теоретичні знання та практичні інструменти, засвоєні під час проходження тренінгу (узагальнення);
- сильні сторони та виклики організації дистанційного / очного/ змішаного навчання.

Уміння***Слухачі вміють:***

- об'єктивно аналізувати та узагальнювати власний досвід проходження тренінгу (чого навчилися, які труднощі виникли, як їх подолали);
- формулювати конструктивні пропозиції щодо поліпшення організації навчання та комунікації під час тренінгу;
- ставити конкретні запитання щодо подальшого використання набутих знань та адміністративних процедур.

Диспозиції (цінності, ставлення)***Слухачі виявляють:***

- вмотивованість до застосування набутих знань і вмінь у подальшій практичній діяльності;
- готовність до відкритого обміну враженнями та конструктивного зворотного зв'язку щодо організації тренінгу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА***Нормативно-правові документи***

1. Закон України «Про повну загальну середню освіту»
2. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800, із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2019 р. № 1133. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.12.2025).
3. Деякі питання професійного розвитку педагогічних працівників Постанова Кабінету Міністрів України від 29 липня 2020 р. № 672. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/672-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.12.2025).
4. Положення про педагогічну інтернатуру : Наказ Міністерства освіти і науки України від 25 жовтня 2021 р. № 1128, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 24 грудня 2021 р. за № 1670/37292. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1670-21#Text> (дата звернення: 01.12.2025).
5. Про анкету самооцінювання: Наказ Державної служби якості освіти України від 29 березня 2021 № 01-11/26. URL: <https://sqe.gov.ua/law/pro-anketu-samoocinyuvannya/> (дата звернення: 01.12.2025).
6. Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 29 серпня 2024 р. № 1225. URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2024/09/Nakaz_MON_1225.pdf (дата звернення: 30.11.2025).

Основна література

1. Марчук А. В. Андрагогіка : навч. посіб. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 300 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3218/1/andragogika.pdf>.
2. Новик І., Венгловська О. Кейс для педагога-наставника. Київ. УІРО. 2023. 30 с. URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2023/09/kejs-dlya-nastavnyka.pdf>
3. Новик І., Венгловська О. Наставництво: професійна підтримка та розвиток педагогів. Київ. УІРО. 2023. 111 с. URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2023/09/nastavnyctvo-posibnyk.pdf.pdf>
4. «Педагогічний навігатор»: посібник для вчителя-наставника / Упорядник А.Демченко. Освіторія. Київ, 2025. 93 с. URL: <https://osvitoria.org/nastavnytstvo/>
5. Програма шкільного наставництва в Україні: посібник. British Council. 66 с. URL: https://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/programa_shkilnogo_nastavnytstva_v_ukrayini.pdf
6. Розіна Н.В. Роль наставниці в побудові індивідуальної освітньої траєкторії професійного розвитку молодого вчителя: науково-методичний посібник. Черкаси КНЗ “ЧОІПОПП Черкаської обласної ради”. 2021. 44 с. URL: <https://surl.li/wicwiu>
7. Савич Ж. В. Наставництво як інструмент адаптації нових працівників у закладах освіти: практикум. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 52 с. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/38820/>

Додаткові джерела

1. Наставництво в школах України: сучасні виклики та перспективи. Prometheus URL: <https://prometheanworld.com.ua/nastavnytstvo-v-shkolah-ukrayiny-suchasni-vyklyky-ta-perspektyvy>
2. Наставництво. Інтернатура. URL: <https://sites.google.com/view/cprpp-bc/vmk/universitet>
3. Розробка програм з наставництва. Всеукраїнський фонд “Крок за кроком”. URL: <http://archive.ussf.kiev.ua/ccdarticles/7/>
4. Чому молодому вчителю потрібен наставник: 5 причин з особистого досвіду. Освіторія. URL: <https://osvitoria.media/experience/chomu-molodomu-vchytelyu-potriben-nastavnyk-5-prychyn-z-osobystogo-dosvidu/>